

Серед елементів, представлених на схемі (мал. 1) є основоположні принципи функціонування економіки (аграрний протекціонізм, взаємоузгодженість економічних, екологічних та соціальних цілей та інші). Саме на них і повинно базуватись державного регулювання АПК.

Підсумовуючи все вищесказане можна зробити наступні висновки:

1. Державне регулювання економіки включає в себе дві основні складові (теоретичну та практичну). Теоретична – це система знань про законодавчу базу, принципи, функції та методи застосування регулятивних механізмів. Практична – це безпосередньо важелі впливу.

2. Головними проблемами державного регулювання агропромислового комплексу є: недостатня вивченість питання; стихійність та непослідовність заходів; непрозорість розподілу та неефективне використання бюджетних коштів; майже відсутня підтримка вітчизняного виробника; недостатнє стимулювання інновацій; неузгодженість у ланцюзі державні органи – органи місцевого самоврядування – сільські громади.

3. Метою втілення нового механізму державного регулювання підприємств-виробників сільськогосподарської продукції має стати побудова реально діючої системи розвитку агропромислового комплексу в цілому.

4. Державне регулювання повинне стимулювати використання власних ресурсів і, як результат, забезпечення промисловості вітчизняною сировиною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Собченко А. М. Формування та розвиток державного регулювання сільського господарства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством / А. М. Собченко. – Сімферополь, 2009. – 23 с.
2. Буркинський Б. В. Методологічні аспекти розробки і оцінки стратегій розвитку промислового комплексу регіону : [монографія] / Б. В. Буркинський, М. А. Коваленко. – Херсон : Олді-плюс, 2008. – 408 с.
3. Запоточний І. В. Державне регулювання регіональної економіки / І. В. Запоточний, В. І. Захарченко [за заг. ред. д. е. н., проф. Захарченка В. І.]. – Харків. – Львів. – Одеса : ТОВ «Одісей», 2003. – 592 с.
4. Макаренко П. М. Ринкова трансформація аграрного сектора: теорія і практика : [монографія] / П. М. Макаренко, А. Д. Топалов. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2006. – 373 с.
5. Наливайченко С. П. Основи теорії державного регулювання економіки : навч. посібник / С. П. Наливайченко. – Сімферополь : Таврія, 2003. – 420 с.

*О. А. Степаненко,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту,
Міжнародний гуманітарний університет*

ПРОГНОЗУВАННЯ ЙМОВІРНОСТІ ВИПЛАТ ПРИ НАДАННІ ФАКТОРИНГОВИХ ПОСЛУГ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ

Перед українською банківською системою стоять ті ж самі виклики, які стоять перед банківськими системами інших країн. На даний момент є велика імовірність настання другого витка світової кризи, яка може негативно вплинути як на економіку країни в цілому, так і на банківську систему зокрема. Банківський сектор України демонструє багато позитивних тенденцій. Про позитивні зміни в банківській системі України й поліпшення ефективності діяльності українських

банків свідчить підготовлений експертами Форуму провідних міжнародних фінансових установ (ФПМФУ) консенсус-прогноз розвитку банківської системи [1].

За результатами консенсус-прогнозу, активи банків в 2013 році збільшаться на 14,9 %. При цьому обсяг позичок за результатами поточного року збільшиться в 2013 році – на 12,2 %.

У цілому, український банківський сектор в 2012 році – це не що інше, як відбиття поточної кон'юнктури фінансового ринку. Базовими для будь-яких сценаріїв розвитку банківського сектору в найближчі роки будуть наступні тренди:

- налагодження синергетичного ефекту в роботі з різними клієнтськими сегментами;
- орієнтація на клієнтів із середнім і вище за середнє рівнем доходу;
- розвиток віддалених систем обслуговування клієнтів;
- підвищення якості ризик-менеджменту;
- розширення каналів дистрибуції.

Необхідно відзначити таку важливу причину, яка впливає на рівень якості банківської системи країни, як ефективність банківського фінансового менеджменту, яка нерозривно пов'язана з вдалою реалізацією стратегії управління банківськими ризиками як із боку держави, так і всередині банків [2, с. 7]. Щодо підвищення якості фінансового менеджменту всередині банків, то цей процес пов'язан з налагодженням синергетичного ефекту в роботі з різними сегментами клієнтів та підвищенням якості ризик-менеджменту.

Серед клієнтських сегментів особливу увагу займають факторингові послуги. Одним із головних для банку питань, при наданні факторингової послуги є питання, пов'язане із прогнозуванням імовірності виплат платежів у строк у залежності від фінансового стану клієнтів.

Існує багато методів прогнозування щодо вирішення поставлених питань. Так, розв'язати проблему можна за допомогою статистичного методу – модель CART (Classification and REGRESSION Trees), яка поширена в західній банківській практиці. Математичний апарат, що застосовується в моделі (регресійні методи), дає можливість отримати бінарне класифікаційне дерево, аналіз якого здійснюється на основі алгоритму, що використовує принцип дихотомії. Таке класифікаційне дерево може бути використане для передбачення банкрутства [3, с. 94].

Використання такого типу досліджень в Україні можливе за умовою наявності відповідних джерел інформації щодо змінних та їхніх граничних значень, що використовуються в моделі. Завдання оцінки ризику, пов'язаного з фінансовими можливостями позичальника, може бути розв'язане методом дискримінантного аналізу. Останній є розділом факторного статистичного аналізу, за допомогою якого розв'язуються завдання класифікації, тобто розбиття деякої сукупності об'єктів, що аналізуються, на класи шляхом побудови так званої класифікаційної функції у вигляді кореляційної моделі. Найвідомішими з таких моделей є Z-модель Альтмана й модель нагляду за кредитами Чессера. Z-модель Альтмана може бути використана для прогнозування банкрутства та модель нагляду за кредитами Чессера призначена для прогнозування випадків невиконання позичальником умов кредитного договору [3, с. 95]. Слід зазначити, що й Z-модель Альтмана, і модель нагляду за кредитами Чессера відповідають умовам розвинутої ринкової економіки.

Для умов перехідної економіки України необхідно розробити адекватні моделі, які враховували б галузеві особливості позичальників і строки кредитування.

Серед методів оцінки кредитного ризику є аналіз платоспроможності та кредитоспроможності потенційного позичальника на основі методу фінансових коефіцієнтів. Запропонувати методи вирішення проблеми з використанням сучасних інформаційних технологій та апарату компонентного аналізу – це одна з назрілих проблем для оцінки можливості виплат при наданні факторингових послуг банками.

Для ухвалення рішення про надання банком факторингової послуги (перекупі дебіторської заборгованості) фірмі, необхідно оцінити платоспроможність фірми, дебіторська заборгованість якої перекупується. У банківській практиці використовується 2 основних показники, які дозволяють зробити таку оцінку, а саме – фінансова стабільність боржника й кредитоспроможність боржника.

За допомогою оцінки фінансової стабільності й кредитоспроможності встановлюється кредитна оцінка (А, Б, В, Г, Д) (див. таблицю 1) [4, с. 25].

Таблиця 1

Фінан. стан боржнику (клас)	Обслуговування боргу боржником (група)		
	«гарне»	«слабке»	«незадовільне»
А	стандартне	під контролем	субстандартне
Б	стандартне	субстандартне	субстандартне
В	субстандартне	субстандартне	сумнівне
Г	сумнівне	сумнівне	безнадійне
Д	сумнівне	безнадійне	безнадійне

Крім того, відповідно до отриманої кредитної оцінки можна визначити коефіцієнт резервування.

Слід зазначити, що у випадку, коли ми маємо справу з високою платоспроможністю боржника (група А), питання про застосування факторингової операції вирішується позитивно. Проблема ухвалення рішення про реалізацію факторингової операції може виникнути для боржника із групи Б, тому що для боржників груп В, Г, Д, тобто для низької платоспроможності, питання факторингу, мабуть, має негативну оцінку.

Таким чином, завдання визначення рівня платоспроможності боржника прямо визначає проблему ухвалення рішення про використання факторингу для управління дебіторською заборгованістю.

Для визначення імовірності виплат при наданні факторингових послуг банківськими установами пропонується наступна модель, яка базується на використанні методів дискримінантного аналізу, компонентному аналізі та методах нечіткої логіки. Модель оцінки імовірності виплат при наданні факторингових послуг «Багатокритеріальний вибір альтернативи на основі перетинання нечітких безлічей» має наступну схему:

1. На вхід моделі подаються вхідні дані по трьом альтернативним боржникам:

С1 – оцінка кредитоспроможності (3 показника);

С2 – оцінка фінансової стабільності (2 показника);

С3 – оцінка кредитної історії (лінгвістична змінна);

С4 – оцінка іміджу боржника (ЛЗ);

С5 – оцінка стану ринкової кон'юнктури (ЛЗ).

2. Блок «Оцінки за допомогою МГК (методу головних компонент) трьох ознак для критерію С1 (по 3-м альтернативам)», які перетворюються у дві (для 3-х альтернатив). Підблок «Дискримінантний аналіз» (за допомогою ДА отримані по дві ознаки для 3-х альтернатив класифікуються по групах А,Б,В (високий, середній, поганий).

Відразу будується функція приналежності для лінгвістичної змінної. Усім значенням критерію С1 по 3-м альтернативам вводяться значення лінгвістичної змінної.

3. Блок «Класифікації за допомогою ДА (дискримінантного аналізу) трьох пар ознак для критерію С2 (по 3-м альтернативам)». Кожна пара (альтернатива) класифікується по групах А, Б, В. Робиться висновок про приналежність до групи й визначається відповідне значення лінгвістичної змінної.

4. Блок «Оцінки критеріїв С3, С4, С5 для 3 –х альтернатив» містить побудову функцій приналежності для лінгвістичної змінної, а також введення її значень.

5. Блок «Обробки побудованої моделі за допомогою методу нечіткої логіки (вибір оптимальної стратегії (песимістичний варіант))».

6. На виході одержуємо найкращий варіант із найбільшою надійністю виплат у певній групі.

Запропонований алгоритм для побудови моделі може успішно бути реалізовано в сучасному програмному забезпеченні, зокрема, в MS Excel.

ЛІТЕРАТУРА

1. Mayger [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mayger.ua/ru/analitika/perspektivy-razvitiya-bankovskoj-sistemy-ukrainy/>.

2. Мещеряков А. А., Лисяк Л. В. Фінансовий менеджмент у банках : навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 208 с.

3. Кредитний ризик комерційного банку : навч. посіб. / [за ред. В. В. Вітлінського]. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 251 с.

4. Прокопенко І. Ф., Ганін В. І., Маслов С. І. Основи банківської справи : навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 410 с.

І. М. Стулова,

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри економіки і міжнародних економічних відносин

факультету економіки і менеджменту,

Міжнародний гуманітарний університет

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Дослідження стану природокористування, екологічного управління та екологічної діяльності підприємств в Україні свідчить про гостру необхідність негайного формування чіткого діючого механізму екологобезпечного розвитку країни на основі вдосконалення та трансформації існуючої економічної і законодавчої бази державного екологічного управління, системи екологоорієнтованого управління